

К458
К56

Ковальчук Г.П.
Присакар В.В.

ПЕДАГОГІКА ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

ББК 74.58
УДК 337.013:796(075.8)
К56

*Рекомендовано до друку вченою радою
Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
(протокол №7 від 26 червня 2012 р.)*

Рецензенти П.С. Атаманчук – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри методики викладання фізики та дисциплін технологічної освітньої галузі Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка;
В.П. Горащук – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри реабілітації та валеології Луганського національного університету імені Тараса Шевченка;
А.І. Шинкарьук – доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри загальної та практичної психології Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Ковальчук Г.П., Присакар В.В.

К56 Педагогіка фізичної культури: Навчальний посібник / Г.П. Ковальчук, В.В. Присакар. – Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2012. – 424 с.

ISBN 978-617-620-066-6

У посібнику викладено основні положення педагогіки фізичної культури. Зміст першого розділу включає загальні основи педагогіки фізичної культури, основи науково-педагогічних досліджень як соціального явища у системі освіти України. Другий розділ присвячений дидактиці фізичної культури, зокрема, висвітлено педагогічний процес у сфері фізичної культури, методи і засоби, форми організації занять, загальнометодологічні та інтегративні функції педагогіки, контроль, облік та оцінка навчальної діяльності учнів з фізичної культури. У третьому розділі розглянуто педагогічне управління фізичною культурою в освітніх закладах.

Видання містить запитання і завдання, малюнки, таблиці, що уможливило глибше осмислення змісту навчального матеріалу.

Для студентів факультетів фізичної культури вищих навчальних закладів, тренерів, фахівців у галузі фізичної культури і спорту.

ББК 74.58
УДК 337.013:796(075.8)

ISBN 978-617-620-066-6

© Ковальчук Г.П., Присакар В.В., 2012
© Видавець ПП Зволейко Д.Г.,
оформлення, обкладинка, макет, 2012

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І ЗАГАЛЬНІ ОСНОВИ ПЕДАГОГІКИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

ТЕМА 1. ПЕДАГОГІКА ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК НАУКА	8
1.1. Предмет, поняття та основні категорії педагогіки фізичної культури.....	8
1.2. Становлення і розвиток педагогіки фізичної культури	16
1.3. Джерела педагогіки фізичної культури. Народна педагогіка про фізичне вдосконалення особистості	27
1.4. Структура педагогіки фізичної культури та її зв'язок з іншими науками	37
1.5. Актуальні проблеми фізкультурно-спортивної освіти в сучасних умовах.....	42

ТЕМА 2. ОСНОВИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В ГАЛУЗІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	47
2.1. Сутність науково-педагогічних досліджень у фізичній культурі	47
2.2. Методи науково-педагогічного дослідження та їх характеристика	51
2.3. Педагогічний експеримент як комплекс методів дослідження	63
2.4. Логіка науково-педагогічного дослідження та основні його етапи	70

ТЕМА 3. ПЕДАГОГІКА ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЯК СУСПІЛЬНЕ ЯВИЩЕ	78
3.1. Фізична культура як соціально-педагогічне явище та її функціонування.....	78
3.2. Основні фактори впливу на процес становлення і розвитку фізичної культури	82
3.3. Роль і місце фізичної культури у формуванні особистісних якостей	94
3.4. Ціннісні орієнтації у структурі фізичного розвитку та вдосконалення особистості.....	103

ТЕМА 4. ТЕМА 4. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА У СИСТЕМІ ОСВІТИ УКРАЇНИ	112
4.1. Мета і завдання фізичної культури у системі освіти.....	112
4.2. Структура та основні принципи функціонування фізичної культури в навчальних закладах.....	122
4.3. Організаційні, правові та нормативні основи фізичної культури у закладах освіти	131
4.4. Шляхи та перспективи розвитку фізичної культури в Україні.....	140

РОЗДІЛ 2 ДИДАКТИКА ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

ТЕМА 1. ПЕДАГОГІЧНИЙ ПРОЦЕС У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	149
1.1. Поняття про педагогічний процес у сфері фізичної культури та взаємодію його учасників	149
1.2. Структурні компоненти педагогічного процесу та їх особливості	157
1.3. Зміст і характеристика загальних принципів педагогічного процесу у сфері фізичної культури.....	162
1.4. Принципи побудови занять з фізичної культури.....	175
ТЕМА 2. МЕТОДИ І ЗАСОБИ НАВЧАННЯ У ФІЗИЧНІЙ КУЛЬТУРІ	181
2.1. Поняття методу і прийому навчання у фізичній культурі	181
2.2. Класифікація методів навчання у фізичній культурі та оптимальний їх вибір.....	185
2.3. Характеристика загальних та специфічних методів навчання фізичної культури.....	188

2.4. Поняття про засоби формування фізичної культури особистості. Фізичні вправи як основний і специфічний засіб фізичної культури.....	206
2.5. Класифікація фізичних вправ та характеристика техніки їх виконання	213
2.6. Сили природи та гігієнічні фактори як ефективні засоби фізичної культури.....	227
ТЕМА 3. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗАНЯТЬ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	233
3.1. Поняття форм організації занять з фізичної культури.....	233
3.2. Урок – основна форма організації навчання з фізичної культури. Типи уроків фізичної культури	240
3.3. Структура уроку фізичної культури та підготовка до його проведення ..	248
3.4. Форми занять фізичною культурою в умовах навчального дня	259
3.5. Форми організації занять фізичною культурою в процесі позаурочної діяльності.....	273
3.6. Особливості занять фізичною культурою за межами школи.....	285
ТЕМА 4. ЗАГАЛЬНОМЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ІНТЕГРАТИВНІ ФУНКЦІЇ ПЕДАГОГІКИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	300
4.1. Сучасні інновації та технології у галузі фізичної культури: сутність, зміст, завдання.....	300
4.2. Організаційна структура і технологія ігрових процесів з фізичної культури.....	312
4.3. Комп'ютер як засіб підвищення ефективності процесу навчання	318
4.4. Технологія розробки діагностичного міжпредметного комп'ютерного завдання з фізичної культури.....	327
ТЕМА 5. КОНТРОЛЬ, ОБЛІК ТА ОЦІНКА НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	332
5.1. Поняття контролю, обліку та оцінки навчальної діяльності учнів	332
5.2. Зміст, види, форми і методи педагогічного контролю у навчальному процесі	337
5.3. Оцінка діяльності учнів на уроках з фізичної культури.....	348
5.4. Критерії та педагогічні вимоги до оцінювання навчальних досягнень учнів	355
РОЗДІЛ 3 УПРАВЛІННЯ І ПРОЕКТУВАННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ	
ТЕМА 1. ПЕДАГОГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ.....	361
1.1. Історичні передумови та методологічні засади управління фізичною культурою	361
1.2. Моделювання у сфері фізичної культури.....	370
1.3. Проблема прогнозування у педагогіці фізичної культури.....	376
1.4. Загальні функції педагогічного управління та прийняття управлінських рішень.....	383
ТЕМА 2. УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ.....	390
2.1. Сучасні умови розвитку фізичної культури у закладах освіти.....	390
2.2. Змістові основи педагогічно-управлінської діяльності учителя фізичної культури.....	398
2.3. Корекція програм та програмування занять з фізичної культури в освітніх закладах.....	404
2.4. Критерії та принципи розробки стратегії управління фізичною культурою у навчальних закладах.....	411